

Natuurontwikkeling Mullemstedijk

- Familie Walraven

Opdrachtgever

Familie Walraven
Mullemsedijk 8
5844 AR Stevensbeek

Auteur

Orbis
Moorland 4
5688 GA Oirschot
0499 21 91 24

Contactpersoon

Steven Haarbosch
steven@orbis.nl
06 212 232 47

Datum: 2 december 2019

Versie: V 2

Status: Definitief

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Het projectgebied	5
2.1 Bestaande landschapselementen binnen het projectgebied	5
2.2 Natuurwaarden in de omgeving	6
3. Nieuwe landschapselementen	7
4. Aanleg en beheer	9
5. Contact met de omgeving	11
6. Conclusie	12
<i>Bijlage 1</i> Inrichtingsplan	13
<i>Bijlage 2</i> Landschapspakketten Stika	14

1. Inleiding

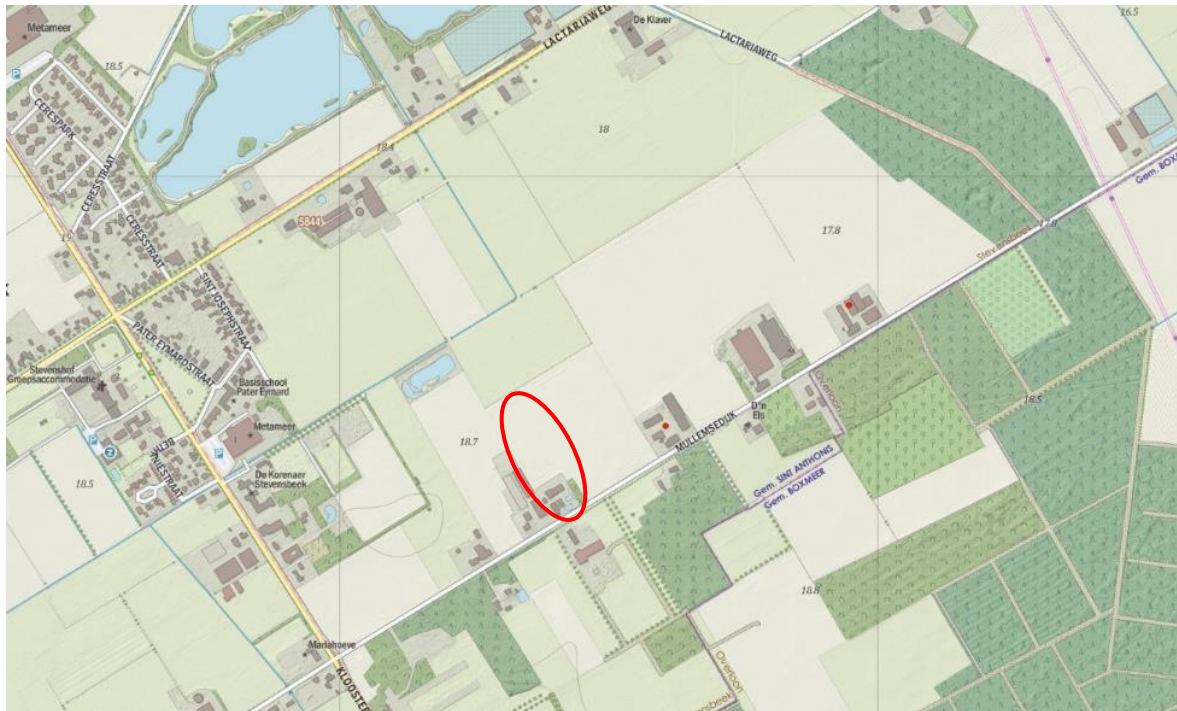
De heer en mevrouw Walraven (hierna te noemen initiatiefnemers) hebben een agrarisch perceel achter hun woning aan de Mullemsedijk 8 te Stevensbeek. Dit perceel hebben ze gekocht om hun droom waar te maken: het ontwikkelen van een stukje natuur. Het perceel wat aangekocht is voor natuurontwikkeling heeft een grootte van ca. 1,5 hectare.

In nauwe samenwerking met Brabants Landschap (Ferdinand ter Schure) is het ontwerp tot stand gekomen. De initiatiefnemers hadden de intentie om een relatief grote vijver te realiseren met hier omheen verschillende landschapselementen. In overleg met Orbis en Brabants Landschap is besloten om meer ruimte te geven aan de biodiversiteit door middel van verschillende landschapselementen en het plaggen van een deel van het perceel.

Het genoemde ontwerp is besproken met de gemeente Sint Anthonis. Zij vonden het een mooi initiatief om een agrarisch perceel op deze manier een natuurlijke inrichting te geven. De vraag van de gemeente was echter of er voldoende verbinding was tussen de toekomstige inrichting en de aanwezige landschappelijke waarden in het gebied. Met behulp van de voor u liggende onderbouwing wordt verduidelijkt op welke wijze de toekomstige inrichting de natuurwaarden van de aangrenzende percelen versterkt. Dit geldt zowel voor bestaande natuurwaarden in de omgeving als voor de biodiversiteit die aanwezig is op de agrarische percelen.

2. Het projectgebied

In figuur 1 is de ligging van het projectgebied weergegeven op een topografische kaart. Figuur 2 betreft een luchtfoto van de huidige situatie.

Figuur 1, Topografische kaart ligging projectgebied

2.1 Bestaande landschapselementen binnen het projectgebied

Op het agrarisch perceel zijn op dit moment nog geen landschapselementen aanwezig aangezien het tot kort geleden in agrarisch gebruik was. Rondom de woning zijn diverse bomen aangeplant en is een robuust bosje aanwezig. Op deze elementen zal in de nieuwe inrichting van het perceel dan ook aangesloten worden om er één geheel van te maken. Voor het bestaande erf is een QuickScan flora en fauna uitgevoerd in september 2019. Uit deze QuickScan is gebleken dat er op dit moment enkele beschermde soorten voor kunnen komen zoals de Alpenwatersalamander, diverse kikkersoorten en (spits) muizen. De inrichting van het aangrenzende perceel zal de habitat voor deze soorten sterk vergroten.

Figuur 2, Topografische kaart ligging projectgebied

2.2 Natuurwaarden in de omgeving

In de omgeving van het projectgebied is een ruime hoeveelheid natuurwaarden aanwezig. Zo zijn er aan de overzijde van de Mullemsedijk (zuidzijde projectgebied) verschillende (grotere) bospercelen die ook onderdeel uitmaken van het Natuur Netwerk Brabant. Enkele soortgelijke bospercelen liggen ook ten oosten op een afstand van ongeveer 600 m van het projectgebied. Aan de westzijde is een agrarisch perceel deels ontwikkeld door middel van het Groen Blauw Stimuleringskader (Stika). Vanuit deze subsidieregeling zijn verschillende elementen gerealiseerd waaronder 2 poelen, een houtsingel en een bloemrijke rand. De bloemrijke rand vormt samen met een knotwilgenrij een verbinding met het projectgebied. Door deze gesubsidieerde ontwikkeling vanuit Stika wordt gegarandeerd dat deze elementen blijven liggen voor een periode van 6 jaar. De poel en houtsingel blijven echter permanent behouden op het perceel. Voor deze oppervlakten heeft de eigenaar ook een waardedaling uitgekeerd gekregen. Deze ontwikkelingen samen zorgen voor een natuurlijke verbinding richting de kern van Stevensbeek. Verder ten noorden (ca. 600 meter) van het projectgebied liggen de Radioplassen. Deze bieden een leefomgeving voor vele verschillende soorten watervogels en andere diersoorten.

Naast deze natuurlijke elementen is het perceel omgeven door agrarische percelen. Hier komen ook veel soorten voor die door de realisatie van dit stukje natuur versterkt worden. Denk hierbij niet alleen aan weidevogels die een uitstekend fourageergebied krijgen op de afgeplagde gronden, maar ook aan de vele insecten die profiteren van de bloemenranden en diverse soorten bomen en struiken. Per element wordt de waarde voor de natuur hierna beschreven.

3. Nieuwe landschapselementen

Voor een optimale natuurontwikkeling worden alle elementen aangelegd volgens de richtlijnen van het Stika. Deze richtlijnen zijn vastgesteld door Brabants Landschap, Provincie Noord-Brabant en diverse Agrarische natuurverenigingen. Daarnaast hanteren vrijwel alle Brabantse gemeenten deze richtlijnen voor natuurontwikkeling. De nieuwe landschapselementen zijn op bijgevoegde tekening (bijlage 1.) genummerd. In onderstaande toelichting wordt verwezen naar deze nummers.

Deze toelichting geeft aan wat de natuurwaarden van het element zijn. In de volgende paragraaf wordt de wijze van aanleg en beheer verder toegelicht.

1. Waterplas

Aan de zuidzijde van het plangebied wordt een grotere waterplas gerealiseerd. Deze waterplas zorgt voor een permanente watervoorziening voor verschillende diersoorten. Hiervan zullen niet alleen waterminnende soorten profiteren zoals amfibieën en planten maar ook zoogdieren en andere soorten uit de omgeving zullen deze gebruiken als drinkwatervoorziening. Deze plas zal vaak ook in de zomermaanden water vasthouden waardoor de drinkwatervoorziening ook permanent aanwezig is.

2. Poel

Aan de achterzijde van het perceel komt een poel te liggen. Deze poel heeft primair als functie om voortplanting van amfibieën te stimuleren. De poel wordt daarom zo gerealiseerd dat deze bij erg droog jaar ook droog zal vallen. Hierdoor wordt voorkomen dat er zich vissen gaan vestigen die eieren en jongen van amfibieën op eten. Uiteraard biedt deze poel daarnaast ook een vestigingsplaats voor diverse waterminnende plantsoorten. En zullen diverse diersoorten gebruik maken van de poel als drinkwatervoorziening.

3. Te plaggen oppervlakte

Nabij de poel wordt een deel van het perceel geplagd. De bovenlaag wordt hier verwijderd om op deze manier versneld te verschrallen. Dit biedt kansen aan een veel grotere diversiteit aan plantsoorten om zicht te vestigen. Daarnaast wordt het perceel hier ook natter. Juist deze nattere zone in combinatie met de "bijzondere" plantsoorten zorgt voor een enorme toename aan insecten en vlinders. Dit zorgt er op zijn tijd weer voor dat dit deel van het perceel intensief gebruikt zal worden door veel vogelsoorten waaronder de vele weidevogels die in de omgeving aanwezig zijn.

4. Bloemrijke ruigte

Nabij de waterplas zal een deel bloemrijke ruigte gerealiseerd worden. Dit zal een mooie overgang bieden van de waterplas richting de aangrenzende houtsingel en het struweel. Deze ruigte zal hoofdzakelijk bestaan uit soorten zoals braam en duizendknoop. Dit element biedt veel beschutting aan kleinere zoogdieren en vogelsoorten. Daarnaast zullen veel dieren hier voedsel vinden in de vorm van bramen en verschillende zaden.

5. Bijenrand

Aan de oostzijde van het perceel wordt een bijenrand gerealiseerd. Deze rand bestaat uit zeer veel verschillende bloemsoorten, een deel van deze rand is meerjarig en zal eenmalig ingezaaid worden. Een ander deel van de rand bestaat uit eenjarige soorten en wordt jaarlijks ingezaaid waardoor een constante hoeveelheid bloemen hierin aanwezig is. Deze rand is door de uitbundige bloei erg interessant voor vele insectsoorten waaronder bijen en vlinders. Daarnaast worden ook soorten zoals graan en haver gezaaid. Deze soorten bieden voedsel aan verschillende akkervogels zoals patrijzen.

6. Bloemrijke rand

Een bloemrijke rand is een akkerrand die langs de perceelsgrens komt te liggen. Het biedt een aaneengesloten strook van inheemse kruiden en grassen. Met de aanwezige bloemen wordt een goede nectarvoorziening gecreëerd voor verschillende insectsoorten.

7. Hoogstamfruitbomen

Hier worden diverse inheemse hoogstamfruitboomsoorten aangeplant, waaronder appels, peren, pruimen en kersen. De bomen bieden samen met de ruigere onderbegroeiing een uitstekende habitat voor diverse diersoorten. Door de bomen correct te onderhouden zoals later in dit plan beschreven, wordt gezorgd voor een optimale bloei en fruitdracht die ten goede komt aan allerlei insecten en vogels.

8. Houtsingel

De houtsingel zorgt voor een ruime habitat voor een grote diversiteit aan diersoorten. Een houtsingel is namelijk goed voor voedselvoorziening, nestgelegenheid en schuilplaatsen voor onder andere vogels, kleine zoogdieren en insecten. Door de houtsingel aan te planten langs de perceelsgrens neemt hij niet alleen de langsgelegen bebouwing uit het zicht, maar heeft hij ook een verbindende functie voor de verschillende soorten.

9. Struweel

Net als de houtsingel biedt ook het struweel een leefomgeving voor de verschillende soorten. In het struweel staan echter geen bomen maar enkel bloem- en besdragende soorten.

10. Bomenrij en solitaire bomen

Op het perceel worden op de erfgrans aan de oost- en noordzijde bomenrijen aangeplant. Deze vormen niet alleen een overgang van natuurlandschap naar agrarisch landschap, ze hebben ook een verbindende functie voor vleermuizen. De bomen fungeren als een herkenningspunt om van het ene naar het andere gebied te kunnen vliegen. De solitaire bomen in het noordwestelijke deel van het plangebied geven meer beschutting als de bomenrij waardoor vele vogelsoorten zich hier schuil kunnen houden.

11. Knotwilgenrij

De knotwilgenrij wordt aangeplant langs het geplagde deel. Dit zal wat natter zijn waardoor dit een goede standplaats is voor de wilgen. De knotwilgen hebben veel massa waardoor ze veel schuilgelegenheid bieden aan verschillende vogelsoorten. Daarnaast is het een vroege bron van nectar voor verschillende bijensoorten en andere insecten. Als de knotwilgen ouder worden zullen er holten ontstaan in de stam. Deze zijn bij uitstek geschikt als nestgelegenheid voor soorten zoals de steenuil.

4. Aanleg en beheer

Voor een goede ontwikkeling en instandhouding van de nieuw aan te leggen landschapselementen worden hieronder de beoogde beheer- en onderhoudsmaatregelen beschreven. Daarnaast wordt de aanleg verder toegelicht. In bijlage 2 zijn voor de betreffende elementen de beschrijvingen van de landschapspakketten vanuit het Stika te vinden. Alle elementen worden volgens deze beschrijvingen aangelegd.

1. Waterplas

Door het grote oppervlak en de wens om deze waterpartij jaarrond waterhoudend te houden is besloten om deze een diepte te geven van ca. 2,8 meter. Met een plaatselijke GLG (gemiddeld laagste grondwaterstand) van 2 meter biedt dit een grote zekerheid dat deze poel jaarrond waterhoudend is. De taluds van deze waterpartij worden op een wisselende manier gegraven. De taluds variëren van 1 op 4 tot 1 op 8. Er wordt voorkomen dat het oppervlaktewater dichtgroeit door deze 1 maal per 4 jaar gedeeltelijk te maaien.

2. Poel

Zoals eerder toegelicht wordt voorkomen dat deze poel een visbestand gaat bevatten door droogvallen. Om dit te verzekeren, wordt de poel gegraven tot een diepte van ca. 2 meter. De taluds worden afgegraven met wisselende steilte. De noordelijke oever wordt flauwer gegraven als de zuidelijke oever en de taluds variëren van 1 : 4 tot 1:6. De poel wordt 1 maal in de 4 jaar voor 40 tot 50% uitgemaaid om te voorkomen dat deze dicht groeit. Door een deel te laten staan is er altijd een geschikt habitat voor verschillende diersoorten die leven in de poel. Dit onderhoud wordt gepleegd in het najaar.

3. Te plaggen oppervlakte

De rijke gronden zitten vooral in de bovenste 30 centimeter op de projectlocatie. Deze worden afgegraven om ervoor te zorgen dat soorten die van schralere gronden houden ook vestigingsmogelijkheden krijgen. Het afgraven wordt zoveel mogelijk beperkt tot de rijke toplaag. Hierdoor ontstaan wisselingen in afgravingsdiepten wat ook voor meer diversiteit in beplanting zorgt. Naar de randen toe wordt gezorgd voor een vloeiende aansluiting met het bestaande maaiveld.

4. Bloemrijke ruigte

De bloemrijke ruigte zal niet aangeplant of ingezaaid worden. Hier wordt enkel gebruik gemaakt van soorten die zich spontaan vestigen. Hierdoor worden gebiedseigen soorten verkregen. Deze ruigte zal 1x per 3 tot 4 jaar gemaaid worden. Indien zich houtige gewassen vestigen is het mogelijk eerder te maaien. Het maaisel wordt afgevoerd en mag niet in het element verwerkt worden.

5. Bijenrand

De bijenrand bestaat uit 2 soorten bloemenmengsels. Tegen de perceelsgrens aan wordt een rand ingezaaid met het R1 mengsel zoals ook gebruikt bij element 6. De rand hiervoor wordt ingezaaid met een 1-jarig mengsel. Dit is het zogenaamde R4 mengsel vanuit het Stika. Beide randen worden in het voorjaar gemaaid om vogels en kleine zoogdieren een "zadenbank" te bieden als voedselvoorziening in de winter.

6. Bloemrijke rand

Deze bloemenrand wordt tussen februari en mei ingezaaid wanneer er geen vorst meer verwacht wordt. De volgende jaren wordt de zode niet gescheurd of gefreesd. Er wordt enkel gemaaid in het najaar en het maaisel wordt afgevoerd. Er wordt gebruikt gemaakt van het R1 mengsel zoals beschreven is binnen het Stika.

7. Hoogstamfruitbomen

De hoogstamfruitbomen worden geplant met een vrije stam van minimaal 1.50 m hoog. De bomen worden op een minimale afstand van 8 meter onderling aangeplant zodat ze voldoende ruimte hebben om uit te groeien. De bomen worden jaarlijks gesnoeid om de fruitdracht te stimuleren.

8. Houtsingel

De houtsingel wordt aangeplant met minimaal 8 verschillende inheemse soorten waarvan minimaal 3 boomvormers. Op deze manier groeit de houtsingel uit tot een diverse singel met veel natuurwaarden. De onderlinge afstand bedraagt minimaal 1.25 m met 64 stuks bosplantsoen per are. Het aanplanten gebeurt in driehoeksverband. Het beheer wordt gedaan door middel van dunnen. Jaarlijks of 2 jaarlijks wordt er 10 tot 20 procent van de singel teruggezet. Hierdoor is er een constante aanwas van jonge scheuten.

9. Struweel

De singel bestaat uit minimaal 8 verschillende soorten inheemse struikvormers. Deze worden geplant met een tussenafstand van 1.25 m in driehoeksverband. Het beheer wordt gedaan door middel van dunnen. Jaarlijks of 2 jaarlijks wordt er 10 tot 20 procent van het struweel teruggezet. Hierdoor is er een constante aanwas van jonge scheuten.

10. Bomenrij en solitaire bomen

Voor de bomenrij wordt gebruik gemaakt van diverse inheemse soorten. De maat van de aangeplante bomen is minimaal 12-16 cm stamomtrek. Indien mogelijk wordt gekozen voor grotere aanplant. De bomen worden aangeplant met een minimale tussenafstand van 8 meter. Hierdoor krijgen ze voldoende ruimte om tot wasdom te komen. Om deze wasdom te bereiken wordt gekozen voor minimale snoei van de bomen. Enkel storende of beschadigde en/of dode takken worden verwijderd.

11. Knotwilgenrij

De knotwilgenrij wordt aangeplant met staken van knotwilgen. Deze staken hebben een diameter van ca. 5 tot 10 cm. 2 x per jaar zal er een snoeibeurt plaatsvinden bij de knotwilgen. Hierbij wordt de helft van de knotbomen (om en om) geknot. Hierdoor wordt iedere boom 1 x per vier jaar gesnoeid. Door de bomen om en om te snoeien is er een permanente massa aanwezig die schuilgelegenheid biedt.

5. Contact met de omgeving

De volledige ontwikkeling is besproken met aangrenzende perceelseigenaren. Deze zijn erg enthousiast over de natuurontwikkeling en kijken uit naar het eindresultaat. Er heeft dus ook een goede afstemming plaatsgevonden met de directe omgeving.

Het gebied is omgeven door groen en een groot deel van de inwoners hecht veel waarde aan de groene omgeving. Een ontwikkeling zoals deze wordt daarom door de omgeving erg gewaardeerd. De familie Walraven heeft dan ook nog geen negatieve reacties mogen ontvangen op de ontwikkeling.

6. Conclusie

De natuurontwikkeling zoals gepland heeft een grote meerwaarde voor de aanwezige natuurwaarden uit het gebied. Met het ontwerp wordt een mooie en natuurlijke overgang gecreëerd van de bosgebieden die opgenomen zijn in het NatuurNetwerk Brabant ten zuiden van de projectlocatie naar de agrarische percelen die grenzen aan de oost en noordzijde van het projectgebied. Zowel soorten vanuit de bossen (zoals spechten en egels) als soorten vanuit het agrarisch landschap (zoals kiviets en patrijzen) gaan profiteren van deze ontwikkeling. Door de diversiteit aan elementen en de wisseling tussen dichtere begroeiing en openheid in het perceel wordt het een aantrekkelijk foerageergebied voor diverse soorten.

Door deze diversiteit en de aantrekkingskracht voor onder andere muizen en amfibieën wordt ook een uitstekend foerageer- en leefgebied gecreëerd voor verschillende uilensoorten waaronder de Kerkuil en de Steenuil. Deze soorten zullen dan ook sterk profiteren van de ontwikkeling waardoor zowel het voedselaanbod als het leefgebied verbeterd wordt in deze omgeving.

Uit de Quicksan bleek dat er diverse soorten mogelijk aanwezig zijn op het perceel. Hierbij zijn ook diverse amfibiesoorten zoals kikkers en salamanders genoemd. Ook voor deze soorten is een passende inrichting gemaakt op het perceel. De wisseling tussen houtsingels, waterpartijen en bloemenranden bieden amfibieën een winterverblijf, voortplantingswater en voedselvoorziening. De bloemenranden zullen bijdragen aan het aantrekken van insecten. Deze insecten maken ook gebruik van de poel.

Over het geheel gezien wordt door deze natuurontwikkeling een verbinding gemaakt tussen het agrarische landschap en de robuuste natuur in de omgeving. Door de inrichting worden kansen geboden aan een grote hoeveelheid soorten. Dit staat garant voor een optimale bijdragen aan de biodiversiteit in het gebied. Daarnaast is het een mooie stapsteen voor deze soorten om dichterbij de kom van Stevensbeek een geschikt habitat te vinden. Dit soort stapstenen zorgen voor een verspreiding van diverse soorten en mogen een onderlinge afstand hebben van 300 tot 500 meter. Deze tussenafstand staat de verspreiding van soorten niet in de weg.

Bovenal hoopt de familie met dit plan een stuk natuur te creëren wat bijdraagt aan de omgeving en de biodiversiteit. Een plek waar vooral de natuur zijn gang kan gaan en ze zelf ook lekker tot rust kunnen komen.

Bijlage 1

Inrichtingsplan

Plaggen van bestaand grasland

Legenda

- Bloemrijke rand (R1)
- Bijenrand (R6)
- Bloemrijke ruigte
- Gemengde haag
- Oppervlakte water
- Solitaire- of laanboom
- Hoogstamfruitboom
- Knotwilgen
- Bloemrijk grasland
- Te plaggen oppervlakte
- Struweel
- Houtsingel
- Te verbouwen/bouwen schuur en woonhuis
- Karrespoor
- Wandelpad

Locatie overzicht schaal 1:20.000

Project: Walraven

Opdrachtgever: Familie Walraven
Versie: Def. 2.4
Coördinaten: X 192404.585
Y 401373.567
Datum: 24-09-2019
Formaat: A3
Schaal: 1:1000
Getekend: SH

Bijlage 2

Landschapspakketten Stika

Landschapspakket L1A: Hakhoutsingel

Wat is een hakhoutsingel?

- Het is een vrijliggend lijnvormig aaneengesloten landschapselement, met een opgaande begroeiing van inheemse bomen en/of struiken met een bedekking van minimaal 90%, dat als hakhout wordt beheerd.

Hakhoutsingel zonder overstaanders

Hakhoutsingel met enkele overstaander

Algemene eisen ten aanzien van inrichting en beheer

- Het element is tenminste 25 meter lang en is tenminste 2 meter en ten hoogste 20 meter breed;
- Tenminste 90% van de stobbes van het element wordt als hakhout beheerd en de diameter van het hakhout (uitgezonderd de overstaanders) is maximaal 20 cm op 1,30 meter boven de hakhoutstoot;
- Bij versnipperen van het takhout mogen de snippers niet in het element worden verwerkt;
- Bij verbranden van het takhout (indien dit mogelijk is in kader van APV) geen vuur maken in of binnen 5 meter vanaf het element;
- Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in het element is niet toegestaan m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring, Jacobskruiskruid en Japanse duizendknoop en van ongewenste houtsoorten (Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik en Robinia) middels een stobbenbehandeling;
- Bij beweiding van de aanliggende gronden is een raster aanwezig waardoor schade door vraat aan stammen en hakhoutstoven en betreding van het element wordt voorkomen. Het raster mag niet bevestigd zijn aan stammen van het element zelf;
- Grondbewerking van de aanliggende gronden wordt zodanig uitgevoerd dat schade aan het element wordt voorkomen;
- Snoeiwerkzaamheden worden in beginsel alleen verricht in de periode tussen 1 november en 15 maart.; bestrijding van ongewenste houtsoorten kan in de periode tussen 15 juli en 15 maart plaats vinden.

Inrichtingseisen bij aanleg nieuwe hakhoutsingel

- alleen gebruik inheemse bomen en/of struiken (zie bijlage 1);
- plantverband van minimaal 1,25 m x 1,25 meter of 1,50 m x 1,00 meter en maximaal 2,00 m x 2,00 meter (per are element de aanplant van maximaal 64 planten subsidiabel);
- aanplant met 2- of 3 jarig bosplantsoen van inheemse soorten;
- raster minimaal op 1 meter uit de voet van de buitenste rij indien aangrenzend perceel beweid wordt;
- afstand tussen 2 nieuwe parallel lopende hakhoutsingels op één perceel is tenminste 50 meter.

Landschapspakket L6A: Struweelhaag 6 jaar

Wat is een struweelhaag ?

- Het is een vrijliggend lijnvormig landschapselement met een aaneengesloten begroeiing van inheemse, overwegend doornachtige struiken met een bedekking van minimaal 80%.

Struweelhagen met meidoorn

Struweelhaag met sleedoorn

Algemene eisen ten aanzien van inrichting en beheer

- Het element is tenminste 25 meter lang en is ten minste 2 meter en ten hoogste 5 meter breed;
- Het element kan vrij uitgroeien en wordt maximaal **1 maal per 6 jaar op tenminste 1 meter hoogte gesnoeid**; overhangende takken aan de zijanten mogen maximaal 1 maal per 3 jaar worden teruggesnoeid;
- Bij versnipperen van het takhout (met versnipperaar) mogen de snippers niet in het element worden verwerkt;
- Bij verbranden van het takhout (indien dit mogelijk is in kader van APV) geen vuur maken in of binnen 5 meter vanaf het element;
- Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in het element is niet toegestaan m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring, Jacobskruiskruid en Japanse duizendknoop en van ongewenste houtsoorten (Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik en Robinia) middels een stobbenbehandeling;
- Bij beweiding van de aanliggende gronden is een raster aanwezig waardoor schade door vraat stammen en hakhoutstobben en betreding van het element wordt voorkomen. Het raster mag niet bevestigd zijn aan stammen van het element zelf;
- Grondbewerking van de aanliggende gronden wordt zodanig uitgevoerd dat schade aan het element wordt voorkomen;
- Snoeiwerkzaamheden worden in beginsel alleen verricht in de periode tussen 1 november en 15 maart.; bestrijding van ongewenste houtsoorten kan in de periode tussen 15 juli en 15 maart plaats vinden.

Inrichtingseisen bij aanleg nieuwe struweelhaag

- alleen gebruik inheemse struiken, waarvan 50% bestaat uit doornachtige struiken (zie bijlage 1);
- het betreft een één- of tweerijig element;
- plantafstand in de rij bij 1 rij minimaal 0,25 meter en maximaal 1 meter en bij twee rijen plantafstand in de rij minimaal 0,50 m en maximaal 1,00 meter en afstand tussen rijen minimaal 0,50 m en maximaal 1,00 meter;
- aanplant met 2- of 3 jarig bosplantsoen van inheemse soorten;
- raster minimaal op 1 meter uit de voet van de buitenste rij indein perceel beweid wordt;
- afstand tussen 2 nieuwe parallel lopende struweelhagen op een perceel is tenminste 50 meter;
- in het gebied van de 'Maasheggen' dient minimaal 70% te bestaan uit meidoorn (één- en tweestijlige) eventueel aangevuld met andere gebiedseigen soorten.

Landschapspakket L8A:Landschapsboom als solitair

Wat is een solitair?

- Een solitaire landschapsboom is een alleenstaande inheemse loofboom, niet zijnde een knotboom, die doorgaans in een vrij grote, open ruimte staat. De boom staat niet in een ander landschapspakket waarbij de beheersvergoeding gerelateerd is aan de oppervlakte (zoals houtsingel en hakhoutbosje).

Solitaire boom in weiland

Algemene eisen ten aanzien van inrichting en beheer

- De boom kan periodiek worden gesnoeid, waarbij de kroon (onderste dikke tak tot de top) na het snoeien altijd meer dan 50% van de lengte van het takvrij stamstuk bedraagt;
- Bij verbranden van het takhout (indien dit mogelijk is in kader van APV) geen vuur maken onder de kronen van de bomen;
- Bij beweiding van de aanliggende gronden is bij solitaire bomen langs een perceelsgrens een raster aanwezig waardoor schade door vraat aan stammen en betreding van het element wordt voorkomen. Het raster mag niet bevestigd zijn aan stammen van het element zelf. Indien de boom in een beweide perceel staat is rond de boom een raster aanwezig op 1,5 meter uit de voet van de stam.
- Grondbewerking van de aanliggende gronden wordt zodanig uitgevoerd dat schade aan het element wordt voorkomen;
- Snoeiwerkzaamheden worden alleen verricht in de periode tussen 1 augustus en 15 maart.

Indeling pakket:

L8A1: gemiddelde diameter bomen op 130 cm boven maaiveld < 20 cm

L8A2: gemiddelde diameter bomen op 130 cm boven maaiveld >20-60 cm

L8A3: gemiddelde diameter bomen op 130 cm boven maaiveld >60 cm

Diameter bomen:

Op basis van de diameter wordt de boom in een klasse ingedeeld. De gemeten diameter bij aanvang, bepaalt de klasse waarin de boom valt.

Inrichtingseisen bij aanleg nieuwe solitaire landschapsbomen

- alleen gebruik inheemse bomen (zie bijlage 1);
- plantafstand minimaal 20 meter;
- aanplant laanbomen met minimale boommaat 10-12;
- raster minimaal op 1 meter uit het hart van de boom indien perceel beweide wordt

Landschapspakket L8B: Landschapsboom in bomenrij (geen agrarisch medegebruik)

Wat is een bomenrij?

- Een bomenrij is een één-, twee of meerrijigge beplanting van bomen, niet zijnde knotbomen, die meestal van ongeveer gelijke leeftijd zijn. Een laan is een specifieke vorm van een bomenrij. Er is sprake van een laan als aan beide zijden van een weg één of meer rijen bomen in een regelmatig plantverband geplant zijn. Een bomenrij rij bestaat uit minimaal 2 inheemse loofbomen en de bomen staan in een langgerekte en relatief smalle zone zonder agrarisch gebruik.

Bomenrij langs perceelsgrens

Bomenrij langs perceelsgrens

Algemene eisen ten aanzien van inrichting en beheer

- De bomen kunnen periodiek worden gesnoeid, waarbij de kroon (onderste dikke tak tot de top) na het snoeien altijd meer dan 50% van de lengte van het takvrij stamstuk bedraagt;
- Bij versnipperen van het takhout mogen de snippers niet in de strook zonder agrarisch gebruik worden verwerkt;
- Bij verbranden van het takhout (indien dit mogelijk is in kader van APV) geen vuur maken onder de kronen van de bomen;
- Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in het element is niet toegestaan m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderszuring, Jacobskruiskruid en Japanse duizendknoop en van ongewenste houtsoorten (Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik en Robinia) middels een stobbenbehandeling;
- Bij beweiding van de aanliggende gronden is een raster aanwezig waardoor schade door vraat stammen en betreding van het element wordt voorkomen. Het raster mag niet bevestigd zijn aan stammen van het element zelf;
- Grondbewerking van de aanliggende gronden wordt zodanig uitgevoerd dat schade aan het element wordt voorkomen;
- Snoeiwerkzaamheden worden alleen verricht in de periode tussen 1 augustus en 15 maart.

Indeling pakket:

L8C1: gemiddelde diameter bomen op 130 cm boven maaiveld < 20 cm
 L8C2: gemiddelde diameter bomen op 130 cm boven maaiveld >20-60 cm
 L8C3: gemiddelde diameter bomen op 130 cm boven maaiveld >60 cm

Diameter bomen:

- Alle stammen in het element worden gemeten. Op basis van de gemiddelde diameter wordt het gehele element in één klasse ingedeeld. De gemeten diameter bij aanvang, bepaalt de klasse waarin het gehele element valt.

Aantal te subsidiëren bomen

- Bij een bestaande bomenrij wordt voor maximaal 20 bomen per 100 meter een vergoeding verstrekt. De dikste 20 bomen zijn uitgangspunt voor de indeling in diameterklasse.

Inrichtingseisen bij aanleg nieuwe bomenrijen

- alleen gebruik inheemse bomen (zie bijlage 1);
- plantafstand in de rij minimaal 8 en maximaal 15 meter;
- afstand tussen twee bomenrijen minimaal 5 meter ;
- aanplant laanbomen met minimale boommaat 10-12;
- raster minimaal op 1 meter uit het hart van de buitenste rij indien perceel beweid wordt.

Landschapspakket L9: Knotboom

Wat is een knotboom?

- Inheemse loofboom, waarvan de stam periodiek op een hoogte van minimaal 1,5 meter boven maaiveld wordt afgezet (geknot) en als solitair, in een groep of rij voorkomt op of langs landbouwgronden.

Rij knotwilgen

Steenuil

Algemene eisen ten aanzien van inrichting en beheer

- De boom wordt periodiek geknot; knotwilgen en knotpopulieren minimaal 1 maal per 5 jaar en andere knotbomen minimaal 1 maal per 8 jaar.
- Bij versnipperen van het takhout mogen de snippers niet in het element worden verwerkt;
- Bij verbranden van het takhout (indien dit mogelijk is in kader van APV) geen vuur maken in of binnen 5 meter vanaf het element;
- Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in het element is niet toegestaan m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring, Jacobskruid en Japanse duizendknoop en van ongewenste houtsoorten (Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik en Robinia) middels een stobbenbehandeling;
- Schade aan stammen van bomen door vraat wordt voorkomen;
- Grondbewerking van de aanliggende gronden wordt zodanig uitgevoerd dat schade aan het element wordt voorkomen;
- Snoeiwerkzaamheden worden alleen verricht in de periode tussen 1 november en 15 maart.

Indeling pakket

L9A: gemiddelde diameter bomen op 130 cm boven maaiveld < 30 cm

L9B: gemiddelde diameter bomen op 130 cm boven maaiveld >30-60 cm

L9C: gemiddelde diameter bomen op 130 cm boven maaiveld > 60 cm

Diameter bomen:

- Alle stammen in het element worden gemeten. Op basis van de gemiddelde diameter wordt het gehele element in een klasse ingedeeld. De gemeten diameter bij aanvang, bepaalt de klasse waarin het gehele element valt.

Aantal te subsidiëren bomen:

- Bij een bestaande knotbomenrij wordt voor maximaal 33 bomen per 100 meter een vergoeding verstrekt. De dikste 33 bomen zijn uitgangspunt voor de indeling in diameterklasse.

Inrichtingscriteria bij aanleg nieuwe knotbomen

- alleen gebruik inheemse bomen (zie bijlage 1);
- plantafstand in de rij minimaal 5 meter en maximaal 15 meter;
- aanplant 'laanbomen' met minimale maat 10-12 of 3 jarige onbewortelde wilgenstek;
- afstand tussen 2 nieuwe parallel lopende knotbomenrijen op een perceel is tenminste 20 meter.

Landschapspakket L10: Hoogstamfruitboomgaard

Wat is een hoogstamfruitboomgaard.

- Een boomgaard met hoogstamfruitbomen (appel, peer, pruim, kers), waarvan de kroon op een hoogte van minimaal 150 centimeter boven de stamvoet begint en waarvan de onderbegroeiing bestaat uit een grazige vegetatie.

Hoogstamfruitboomgaard

Hoogstamfruitboomgaard

Algemene eisen ten aanzien van inrichting en beheer

- In geval van een bestaand element bedraagt de onderlinge plantafstand minimaal 8 meter.
- De onderbegroeiing wordt als grasland beheerd.
- Indien het appel of peer betreft wordt de boom tenminste éénmaal per 2 jaar gesnoeid. Andere soorten enkel vormsnoei indien nodig.
- Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in het element is niet toegestaan m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring, Jacobskruiskruid en Japanse duizendknoop en van ongewenste houtsoorten (Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik en Robinia) middels een stobbebehandeling.
- Schade aan stammen van bomen door vraat wordt voorkomen.
- Grondbewerking van de aanliggende gronden wordt zodanig uitgevoerd dat schade aan het element wordt voorkomen.
- Snoeiwerkzaamheden worden alleen verricht in de periode tussen 1 augustus en 1 april.

Indeling pakket:

L10A: gemiddelde diameter bomen op 130 cm boven maaiveld < 20 cm

L10B: gemiddelde diameter bomen op 130 cm boven maaiveld > 20 cm

Diameter bomen:

- Alle stammen in het element worden gemeten. Op basis van de gemiddelde diameter wordt het gehele element in één klasse ingedeeld. De gemeten diameter bij aanvang, bepaalt de klasse waarin het gehele element valt.

Inrichtingseisen bij aanleg nieuwe hoogstamfruitbomen

- plantafstand minimaal 10 x 10 meter en maximaal 15 x 15 meter;;
- aanplant fruitbomen met minimale maat 8-10;

- rond jonge bomen boomkorf aanbrengen indien perceel wordt beweide;
- afstand tussen 2 nieuwe hoogstamfruitboomgaarden op een perceel is tenminste 100 meter.

Landschapspakket L11: Amfibieënpoel

Wat is een amfibieënpoel?

- Een amfibieënpoel is een natuurelement dat niet aansluit op een waterloop/sloot en gevoed wordt door grond- en/of regenwater en waarvan in de winterperiode het natte oppervlakte voor tenminste 80% bestaat uit open water.

Poel

Groene kikkers

Algemene eisen ten aanzien van inrichting en beheer

- Het element is tenminste 1 are en ten hoogste 7 are groot, waarbij het waterbiotoop (water + taluds) minimaal 70% van de oppervlakte inneemt. Maximaal 30% van de oppervlakte van de poel mag bestaan uit landbiotoop zonder regulier landbouwkundig gebruik (bloemrijk grasland/ruigte).
- De waterdiepte is in de diepste delen in de periode van 1 oktober tot 1 april tenminste 0,5 meter; incidenteel mag de poel in de zomerperiode droogvallen;
- Maximaal 25% van de oppervlakte van de oever is begroeid met houtige gewassen;
- Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in het element is niet toegestaan;
- Geen water onttrekken aan het element anders dan voor het drinken van vee;
- In het element mag geen vis uitgezet worden en er mogen geen eenden/ganzen in gehouden of gelokt worden;
- De oever van de poel is begroeid met inheemse plantensoorten met een bedekking van minimaal 75%.
- Schoningswerkzaamheden verrichten in de periode tussen 1 september en 15 oktober.

Indeling pakket:

L11A: oppervlakte poel 100- 300 m²

L11B: oppervlakte poel >300 m²

Inrichtingseisen bij aanleg nieuwe poel

- oppervlakte poel gemeten vanaf insteek talud met maaiveld maximaal 500 m²; totale oppervlakte nieuwe poel inclusief landbiotoop maximaal 700 m²;
- diepte poel maximaal 2,00 meter;
- taluds minimaal 1:3;
- grondwaterstand locatie waar poel wordt aangelegd in september niet dieper dan 1,30 cm onder het maaiveld;
- indien de zone rond de poel wordt ingezaaid met een mengsel, dient het mengsel uitsluitend inheemse plantensoorten te bevatten;
- afstand tussen nieuwe poelen tenminste 100 meter.

Randenpakket R1: Bloemrijke rand

Wat bloemrijke rand?

- Een bloemrijke rand is een aaneengesloten rand langs een perceelrand of landschapspakket met een gevarieerde kruidachtige begroeiing van inheemse grassen en kruiden die jaarlijks gemaaid wordt.

Bloemrijke rand langs perceel

Blauwtje op rolklaver

Algemene eisen ten aanzien van inrichting en beheer

- De rand heeft een gemiddelde breedte van tenminste 3 en ten hoogste 6 meter en een lengte van tenminste 25 meter; voor een rand langs een ecologische verbindingzone geldt echter een gemiddelde breedte van ten hoogste 25 meter;
- De rand wordt ingezaaid met een in overleg met de veldcoördinator samengesteld mengsel met inheemse grassen en kruiden of er worden éénmalig gunstige randvoorwaarden gecreëerd voor een spontane ontwikkeling van de vegetatie, tenzij de aanvrager verklaard dat er reeds 10 plantensoorten in de rand aanwezig zijn.
- De rand wordt maximaal 2 en minimaal 1 maal per jaar gemaaid en het maaisel wordt binnen 15 dagen na het maaien afgevoerd; tussen 1 april en 1 juli is maaien niet toegestaan. De periode tussen twee maaibeurten is minimaal 3 maanden;
- De rand wordt niet bemest en er wordt geen slootveegsel en/of – bagger opgebracht;
- De rand wordt niet beweid en bij beweiding van de aanliggende gronden is een raster aanwezig dat zich op de grens van het element met het aanliggende landbouwperceel bevindt;
- Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in het element is niet toegestaan m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring, Jacobskruiskruid en Japanse duizendknoop;
- De rand wordt niet gebruikt als pad behoudens het incidentele gebruik als onderhoudspad voor het schouwen van de aanliggende sloot of het uitvoeren van onderhoud aan het element zelf.

Inrichtingseisen bij aanleg nieuwe bloemrijke rand

- indien in de rand waarvoor een bijdrage wordt gevraagd minder dan 10 inheemse grassen en/of kruiden voorkomen wordt de rand ingezaaid met een samengesteld mengsel of er worden maatregelen genomen voor de ontwikkeling van een soortenrijke vegetatie. Deze maatregel kan bestaan uit het bovenploegen van de voedselarme ondergrond of door het afplaggen van de graszode (10 cm dik);
- de afstand tussen twee parallel lopende bloemrijke randen bedraagt minimaal 20 meter;
- een bloemrijke rand mag grenzen aan bouw- en/of grasland.

Randenpakket R4: Akkerflora- en faunarand

Wat is een akkerflora- en faunarand?

- Een akkerflora- en faunarand is een aaneengesloten rand die jaarlijks ingezaaid wordt met granen, niet zijnde maïs, of een akkerrandenmengsel.

Akkerflora- en faunarand met korenbloem en klaproos

Patrijs

Algemene eisen ten aanzien van inrichting en beheer

- De rand heeft een gemiddelde breedte van tenminste 6 en ten hoogste 12 meter en een lengte van tenminste 25 meter;
- De rand wordt jaarlijks ingezaaid met een mengsel van zomergranen (zomergerst, zomertarwe, zomerrogge, haver, ...), of een speciaal, in samenspraak met de veldcoördinator, samengesteld akkermengsel. De hoeveelheid zaaizaad is maximaal 50% van wat normaal bij een agrarische bedrijfsvoering wordt gehanteerd.
- Het gewas wordt niet geoogst. Een akkerrand met zomergraan of een akkerrandenmengsel blijft in de winter staan en wordt pas in het daaropvolgende voorjaar ondergewerkt;
- Mechanische onkruidbestrijding en het gebruik van chemische (onkruid)bestrijdingsmiddelen is niet toegestaan m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring en Jacobskruiskruid;
- De rand wordt niet gebruikt als pad behoudens het incidentele gebruik als onderhoudspad voor het schouwen van de aanliggende sloot.

Inrichtingseisen bij aanleg nieuwe akkerflora- en faunarand

- jaarlijks wordt de rand ingezaaid met een mengsel van granen, niet zijnde maïs, of een akkerrandenmengsel;
- een akkerflora- en faunarand mag grenzen aan gras- en/of bouwland.

Voorwaarden voor het verplaatsen van de rand

- gedurende de beschikkingsperiode mag de rand op maximaal 3 verschillende locaties liggen met dien verstande dat de rand altijd in een gebied moet liggen waar het pakket is opgesteld;
- de rand heeft altijd dezelfde oppervlakte en voldoet aan de pakketeisen;
- verplaatsing van de rand wordt door de aanvrager via een door de veldcoördinator ondertekend mutatieformulier gemeld bij Dienst Regelingen

Randenpakket R6: Bijenrand

Wat is een bijenrand?

- Een bijenrand is een rand die bestaat uit twee stroken, waarbij één strook jaarlijks wordt ingezaaid met een speciaal voor bijen geselecteerd eenjarig bijenmengsel en één strook eenmalig wordt ingezaaid met een speciaal voor bijen geselecteerd en vastgesteld meerjarig bijenmengsel.

7. Hoogstamfruitbomen

De hoogstamfruitbomen worden geplant met een vrije stam van minimaal 1.50 m hoog. De bomen worden op een minimale afstand van 8 meter onderling aangeplant zodat ze voldoende ruimte hebben om uit te groeien. De bomen worden jaarlijks gesnoeid om de fruitdracht te stimuleren.

8. Houtsingel

De houtsingel wordt aangeplant met minimaal 8 verschillende inheemse soorten waarvan minimaal 3 boomvormers. Op deze manier groeit de houtsingel uit tot een diverse singel met veel natuurwaarden. De onderlinge afstand bedraagt minimaal 1.25 m met 64 stuks bosplantsoen per are. Het aanplanten gebeurt in driehoeksverband. Het beheer wordt gedaan door middel van dunnen. Jaarlijks of 2 jaarlijks wordt er 10 tot 20 procent van de singel teruggezet. Hierdoor is er een constante aanwas van jonge scheuten.

9. Struweel

De singel bestaat uit minimaal 8 verschillende soorten inheemse struikvormers. Deze worden geplant met een tussenafstand van 1.25 m in driehoeksverband. Het beheer wordt gedaan door middel van dunnen. Jaarlijks of 2 jaarlijks wordt er 10 tot 20 procent van het struweel teruggezet. Hierdoor is er een constante aanwas van jonge scheuten.

10. Bomenrij en solitaire bomen

Voor de bomenrij wordt gebruik gemaakt van diverse inheemse soorten. De maat van de aangeplante bomen is minimaal 12-16 cm stamomtrek. Indien mogelijk wordt gekozen voor grotere aanplant. De bomen worden aangeplant met een minimale tussenafstand van 8 meter. Hierdoor krijgen ze voldoende ruimte om tot wasdom te komen. Om deze wasdom te bereiken wordt gekozen voor minimale snoei van de bomen. Enkel storende of beschadigde en/of dode takken worden verwijderd.

11. Knotwilgenrij

De knotwilgenrij wordt aangeplant met staken van knotwilgen uit de regio. Deze staken hebben een diameter van ca. 5 tot 10 cm. 2 x per jaar zal er een snoeibeurt plaatsvinden bij de knotwilgen. Hierbij wordt de helft van de knotbomen (om en om) geknot. Hierdoor wordt iedere boom 1 x per vier jaar gesnoeid. Door de bomen om en om te snoeien is er een permanente massa aanwezig die schuilgelegenheid biedt.

Algemene eisen ten aanzien van inrichting en beheer

- De rand heeft een gemiddelde breedte van tenminste 6 en ten hoogste 12 meter en bestaat uit twee stroken: 50% van de oppervlakte bestaat uit een strook met eenjarige kruiden en 50% bestaat uit een strook met meerjarige kruiden.
- Maximaal 15% van de strook met een meerjarig mengsel kan bestaan uit struweel (wilg, vuilboom).
- De rand wordt niet bemest.
- Mechanische onkruidbestrijding en het gebruik van chemische (onkruid)bestrijdingsmiddelen is niet toegestaan m.u.v. plaatselijke bestrijding voor de bloei van akkerdistel, ridderzuring, Jacobskruiskruid en Japanse duizendknoop.
- De rand wordt niet gebruikt als pad behoudens het incidentele gebruik als onderhoudspad voor het schouwen van een aanliggende schouwsloot; schouwvuil mag niet in de rand gedeponeerd worden.

eenjarige bijenrand:

- De eenjarige bijenrand wordt jaarlijks vanaf half april tot eind april ingezaaid met het bijenmengsel (volgens vastgestelde samenstellingen per bodemtype).
- Grondbewerking toegestaan van november tot half april.

meerjarige bijenrand:

- De meerjarige bijenrand wordt eenmalig ingezaaid (evt. plaatselijk doorgezaaid na 1^e jaar) met een meerjarig bijenmengsel (volgens vastgestelde samenstelling); zaaitijd: tweede helft april of eind augustus - begin september.
- De rand wordt gefaseerd gemaaid; 50% na 15 juli, 100% na 1 oktober. Het maaisel wordt binnen 5 dagen afgevoerd.
- De rand wordt niet beweide (behoudens een mogelijke na beweiding met schapen tot de vegetatie kort is afgegrasd in de periode 15 oktober- 15 maart).

Inrichtingseisen

- De rand is zongericht en zonbeschenen en wordt overdag minimaal 50% van het dagdeel niet beschaduwd.
- De rand grenst voor > 50% van de lengte aan een natuurterrein, landschapselement, dijk of extensief beheerde wegberm.
- De rand wordt ingezaaid met mengsels met een voorgeschreven samenstelling.

Huisvesting solitaire bijen:

Het plaatsen van een bijenhotel kan een positief effect hebben op wilde bijen. Voor specificaties en eventuele vergoedingen voor zelfbouw kunt u contact opnemen met het Coördinatiepunt Landschapsbeheer van het Brabants Landschap.

7. Hoogstamfruitbomen

De hoogstamfruitbomen worden geplant met een vrije stam van minimaal 1.50 m hoog. De bomen worden op een minimale afstand van 8 meter onderling aangeplant zodat ze voldoende ruimte hebben om uit te groeien. De bomen worden jaarlijks gesnoeid om de fruitdracht te stimuleren.

8. Houtsingel

De houtsingel wordt aangeplant met minimaal 8 verschillende inheemse soorten waarvan minimaal 3 boomvormers. Op deze manier groeit de houtsingel uit tot een diverse singel met veel natuurwaarden. De onderlinge afstand bedraagt minimaal 1.25 m met 64 stuks bosplantsoen per are. Het aanplanten gebeurt in driehoeksverband. Het beheer wordt gedaan door middel van dunnen. Jaarlijks of 2 jaarlijks wordt er 10 tot 20 procent van de singel teruggezet. Hierdoor is er een constante aanwas van jonge scheuten.

9. Struweel

De singel bestaat uit minimaal 8 verschillende soorten inheemse struikvormers. Deze worden geplant met een tussenafstand van 1.25 m in driehoeksverband. Het beheer wordt gedaan door middel van dunnen. Jaarlijks of 2 jaarlijks wordt er 10 tot 20 procent van het struweel teruggezet. Hierdoor is er een constante aanwas van jonge scheuten.

10. Bomenrij en solitaire bomen

Voor de bomenrij wordt gebruik gemaakt van diverse inheemse soorten. De maat van de aangeplante bomen is minimaal 12-16 cm stamomtrek. Indien mogelijk wordt gekozen voor grotere aanplant. De bomen worden aangeplant met een minimale tussenafstand van 8 meter. Hierdoor krijgen ze voldoende ruimte om tot wasdom te komen. Om deze wasdom te bereiken wordt gekozen voor minimale snoei van de bomen. Enkel storende of beschadigde en/of dode takken worden verwijderd.

Mengsels voor bijenrand op klei en voedselrijke zandgronden

Zaadmengsel eenjarige bijenrand		
Zaaihoeveelheid: 1,5 gr/m ² = 15 kg/ha		
Samenstelling mengsel	percentage	familie
Ned. naam / Wet. naam		
Phacelia / <i>Phacalia tanacetifolia</i>	30,00%	boslief
Boekweit / <i>Fagopyrum esculentum</i>	28,00%	duizendknoop
Witte mosterd / <i>Sinapis alba</i>	7,00%	kruisbloem
Koriander / <i>Coriandrum sativum</i> L.	7,00%	schermbloem
Goudsbloem / <i>Calendula arvensis</i>	5,00%	composiet
Zomerkarwij / <i>Carum carvi</i> L.	5,00%	schermbloem
Raapzaad / <i>Brassica rapa</i>	4,00%	kruisbloem
Borage / <i>Borago officinalis</i> L.	3,00%	ruwbladigen
Dille / <i>Anethum graveolens</i> L.	5,00%	schermbloem
Klaproos / <i>Papaver rhoas</i>	3,00%	papaver
Korenbloem / <i>Centaurea cyanus</i>	3,00%	composiet

Zaadmengsel meerjarige bijenrand		
Zaaihoeveelheid: 1,5 gr/m ² = 15 kg/ha		
samenstelling mengsel	percentage	familie
Ned. naam / Wet. naam		
Margriet / <i>Leucanthemum vulgare</i>	15,00%	composiet
Gewoon duizendblad / <i>Achillea millefolium</i>	9,00%	composiet
Groot streepzaad / <i>Crepis biennies</i>	5,00%	composiet
Knoopkruid / <i>Centaurea jacea</i>	8,00%	composiet
Wilde peen / <i>Daucus carota</i>	10,00%	schermbloem
Gewone rolklaver / <i>Lotus corniculatus</i>	15,00%	vlinderbloem
Rode klaver / <i>Trifolium pratense</i>	3,00%	vlinderbloem
Witte klaver / <i>Trifolium repens</i>	4,00%	vlinderbloem
Gewone brunel / <i>Prunella vulgaris</i>	3,00%	lipbloem
Marjolein/ <i>Origanum vulgare</i>	4,00 %	lipbloem
Muskuskaasjeskruid / <i>Malva moschata</i>	2,00%	kaasjeskruid
Timoteegras / <i>Phleum pratense</i>	5,00%	grassen
1e jaars vulgewas		
Ned. naam / Wet. naam		
Klaproos / <i>Papaver rhoas</i>	10,00%	papaver
Korenbloem / <i>Centaurea cyanus</i>	7,00%	composiet

Mengsels voor bijenrand op overige gronden

Zaadmengsel eenjarige kruidenrand		
Zaaihoeveelheid: 1,5 gr/m ² = 15 kg/ha		
samenstelling mengsel	percentage	familie
Ned. naam / Wet. naam		
Phacelia / <i>Phacalia tanacetifolia</i>	18,00%	boslief
Boekweit / <i>Fagopyrum esculentum</i>	15,00%	duizendknoop
Zwarte mosterd / <i>Brassica nigra</i>	8,00%	kruisbloem
Koriander / <i>Coriandrum sativum</i> L.	5,00%	schermbloem
Gele Lupine / <i>Lupinus luteus</i>	8,00%	composiet
Zomerkarwij / <i>Carum carvi</i> L.	10,00%	schermbloem
Rode klaver / <i>Trifolium pratense</i>	5,00%	vlinderbloem
Witte klaver / <i>Trifolium repens</i>	5,00%	vlinderbloem
Dille / <i>Anethum graveolens</i> L.	5,00%	schermbloem
Kaasjeskruid / <i>Malva Moschata</i>	3,00%	kaasjeskruid
Citroengele Honingklaver / <i>Mellilotus officinalis</i>	5,00%	vlinderbloem
Bonte wikke/ <i>Vicia villiosa</i>	4,00%	vlinderbloem
Kleine klaver / <i>Trifolium dubium</i>	3,00%	vlinderbloem
Klaproos / <i>Papaver rhoas</i>	3,00%	papaver
Korenbloem / <i>Centaurea cyanus</i>	3,00%	composiet

Zaadmengsel meerjarige bijenrand		
Zaaihoeveelheid: 1,5 gr/m ² = 15 kg/ha		
samenstelling mengsel	percentage	familie
Ned. naam / Wet. naam		
Margriet (wild) / <i>Leucanthemum vulgare</i>	15,00%	composiet
Knoopkruid / <i>Centaurea jacea</i>	10,00%	composiet
Gewoon duizendblad / <i>Achillea millefolium</i>	9,00%	composiet
Groot streepzaad / <i>Crepis biennis</i>	5,00%	composiet
St. Janskruid / <i>Hypericum perforatum</i>	5,00%	hertshooi
Gewone rolklaver / <i>Lotus corniculatus</i>	15,00%	vlinderbloem
Witte klaver / <i>Trifolium repens</i>	4,00%	vlinderbloem
Rode klaver / <i>Trifolium pratense</i>	3,00%	vlinderbloem
Gewone brunel/ <i>Prunella vulgaris</i>	3,00%	lipbloem
Beemd-kroon / <i>Knautia arvensis</i>	6,00%	kaardebol
Gewoon reukgras / <i>Anthoxanthum odoratum</i>	10,00%	grassen
1e jaars vulgewas		
Ned. naam / Wet. naam		
Klaproos / <i>Papaver rhoas</i>	5,00%	papaver

Korenbloem / <i>Centaurea cyanus</i>	10,00%	composiet